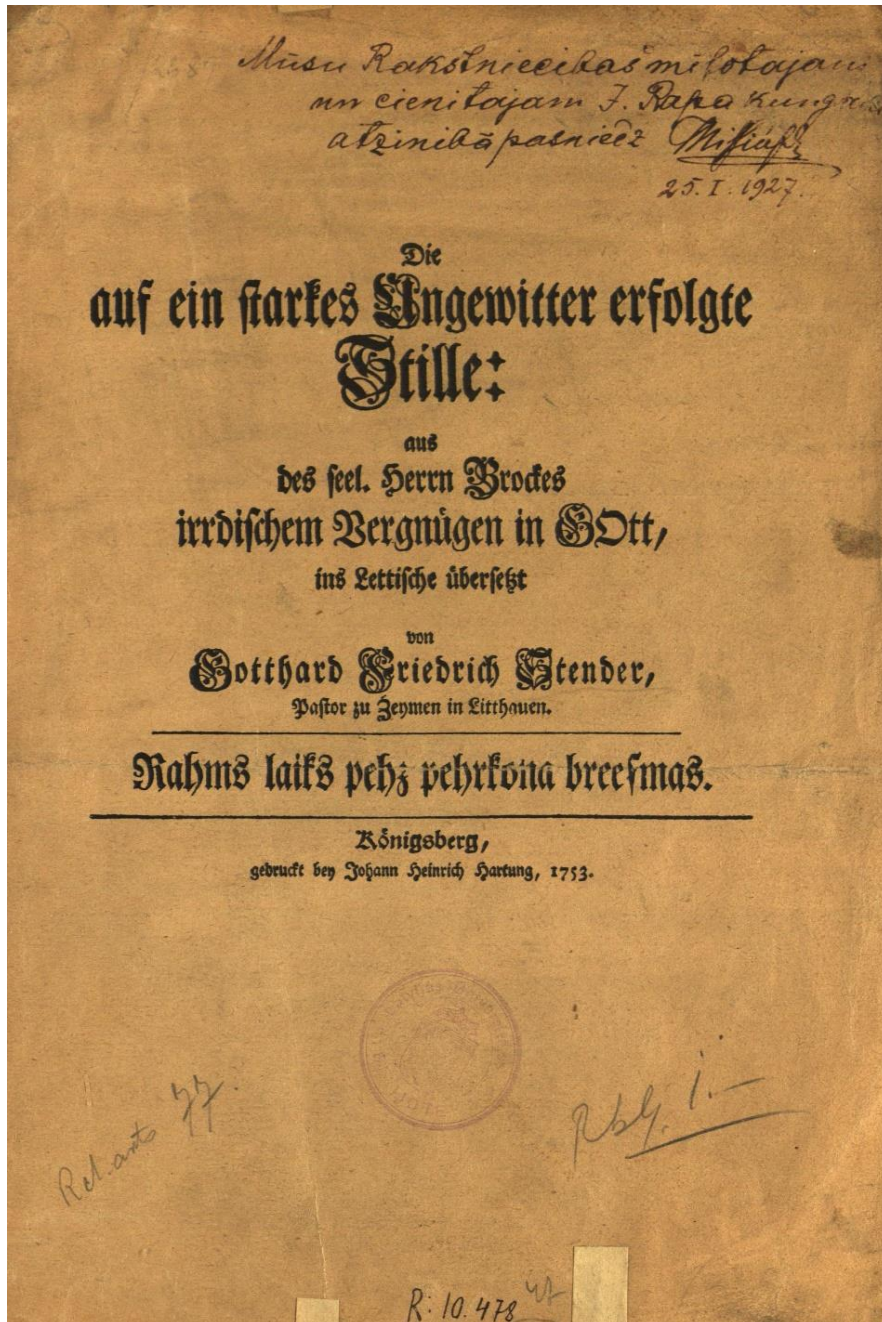


Latviešu grāmatai 500: unikālu grāmatu stāsti

**VECĀ STENDERA ATDZEJOJUMS "RĀMS LAIKS PĒC PĒRKONA BRIESMAS"  
– PIRMĀ LAICĪGĀ DAIĻLITERATŪRAS DARBA PUBLIKĀCIJA LATVISKI (1753)**

Ilga Mantiniece, LU Bibliotēkas eksperte



1753. gadā Kēnigsbergā izdots Vecā Stendera atdzejotā darba "Rāms laiks pēc pērkona briesmas" eksemplārs ar Jāņa Misiņa dāvinājuma ierakstu Jānim Rapam

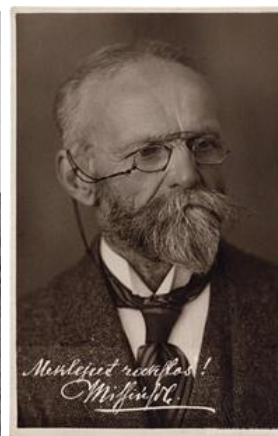
Turpinot tēmu par gatavošanos latviešu grāmatu izdošanas sākuma 500 gadu jubilejai, atskatāmies arī uz citām gadskārtām. Pirms 270 gadiem, 1753. gadā, Kēnigsbergā nāk klajā izdevums latviešu valodā, kurā plašāka sabiedrība pirmoreiz iepazīstas ar Gotfrīda Frīdriha Stendera (1714-1796) vārdu. Tas ir 18. gadsimtā populārā vācu dzejnieka Bertolda Heinriha Brokesa (*Barthold Heinrich Brockes*, 1680-1747) slavenās odas "*Die auf eines starkes ungewitter erfolgte Stille*" brīvs tulkojums latviski - "*Rāms laiks pēc pārkoņa briesmas*". Vienlaicīgi tā bija arī pirmā laicīgā daiļliteratūras darba publikācija latviski.

Vēlākajos gados Vecais Stenders, kā mēs viņu dažkārt dēvējam, šo dzejojumu iekļauj vairākos savos dažāda profila darbos - "*Neue vollständige lettische Grammatik*" (1761, kā valodniecības piemēru par latviešu valodas labskanīgumu), "*Jaukas pasakas in stāstī*" (1766, starp stāstījumiem un dzejojumiem ar morāli), "*Augstas gudrības grāmata no pasaules un dabas*" (1774, 1776, 1796, populārzinātniskā enciklopēdiskā izdevumā tautas apgaismībai, ar šo piemēru pievērsoties dabas filozofijas tēmai). "*Augstas gudrības grāmatā*" ietvertais B.H. Brokesa odas tulkojums ieguva nosaukumu "*Gaisa jaukums pēc pārkoņa briesmas*".

Latvijas Universitātes Bibliotēkā šis 4 lappuses biežais lielformāta (30x18 cm) izdevums (*Königsberg : gedruckt bey Johann Heinrich Hartung, 1753*) nonāca, 1932. gadā atpērkot no bibliofila grāmatizdevēja Jāņa Rapas viņa slaveno kolekciju "*Baltica*". Izdevums ir divkārt unikāls ar tajā esošo veltījuma ierakstu - divu konkurējošo bibliofilu draudzīgas sadarbības apliecinājumu: "*Mūsu Rakstniecības mīļotajam un cienītajam J. Rapa kungam atzinībā pasniedz J. Misiņš. 25.I.1927.*"

Līdz ar citām jubilejām jāpiemin zīmīgas sakritības - šodien, 25. aprīlī, ir bibliofila Jāņa Misiņa (1862-1944) dzimšanas diena, pirms vairāk kā nedēļas - 17. aprīlī - tāda bija arī Jānim Rapam (1885-1941).\*

(\* Raksts publicēts 25.04.2023.)



Attēlos:

Gotfrīds Frīdrihs Stenders (27.08.1714-17.05.1796)

Jānis Rapa (17.04.1885-30.05.1941)

Jānis Misiņš (25.04.1862-17.01.1945)

Izdevuma saturs pieejams <http://dom.lndb.lv/data/obj/57761.html> (LNB eksemplārs)